

AgEcon SEARCH

RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

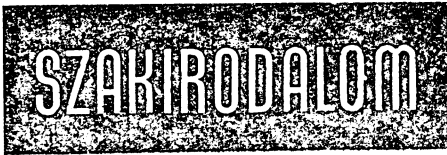
szerű öntözés, sőt annak is csak egyik módszere: a hordozható berendezések. *Mindkét fejlesztési iránynak közös jellemzője azonban, hogy — egyes esetektől eltekintve — háttérben maradt a mezőgazdasági igények kielégítése (a belső berendezések, gépek, eszközök, egyéb járulékos beruházások és legfőképpen a tápanyaggal való ellátás nem történt meg), valamint az, hogy egyik fejlesztés sem a korszerű technika alapján történt.*

Szocialista mezőgazdasági nagyüzemekben a korszerű fejlesztés gazdaságosabb, nagyobb termelékenységet biztosítónak lehet végre, mint Olaszországban. Ez hazánkban lényegében egy teljesen új feladat megoldását jelenti, hiszen a jelenlegi berendezések jó részét (hordozható berendezések) pár éven belül úgyis ki kell cserélni, más berendezett területeken pedig máris folyik legalább a műszaki korszerűsítés. Így tehát a szocialista mezőgazdasági nagyüzemek adta lehetőségeken kívül, kezünkben van az a másik lehetőség is, hogy az 1980-ig előirányzott hatalmas (kb. 2 000 000 kh)

öntözendő terület egyszerre (történelmileg igen rövid idő alatt), teljes tömegében világszínvonalon rendezhetjük be. A kapitalista országok jó részét köti öntözés vonatkozásában a kisebb termelékenységu, évszázados berendezés, míg nálunk gyakorlatilag az egész felület — az évszázados berendezések fékező hatása nélkül — a legtermelékenyebb lehetne.

A cél eléréséhez azonban alapvetően szükséges jelenlegi mennyiségi szemléletünk megváltoztatása. Az öntözést olyan üzemekben alkalmazzuk, ahol — legalább az öntözendő területen — az alapvető agrotechnikai eljárásokat végrehajtják. Az öntözés ütemezését évenként a megfelelő szintet elért üzemek berendezendő területi adatai szolgáltatnák, és minden üzemben az adottságoknak legjobban megfelelő, leggazdaságosabb öntözési eljárásokat és módszereket alkalmazhatnánk. Így az öntözéses gazdálkodás jövedelmező, a kapitalista mezőgazdaságnál lényegesen nagyobb termelékenységu lesz.

Fekete István dr.

DR. FEKETE ISTVÁN ÉS TÁRSAI

A CSÖKUTAS ÖNTÖZÉS BÁCS MEGYEI TAPASZTALATAI

(Mezőgazdasági Kiadó, 1962.)

Az utóbbi években hazánkban az öntözés rohamos fejlődésnek indult. 1960-tól 1962-ig az öntözött terület több mint kétszeresére emelkedett. E nagy ütemű fejlődést figyelembe véve viszonylag kevés öntözéssel foglalkozó szakkönyv áll az érdeklődők rendelkezésére. Az ilyen jellegű szakkönyvek szükségességét pedig még külön fokozza az a tény, hogy öntöző szakemberekben nagy hiány van. Örömmel üdvözölhetünk tehát minden olyan szakkönyvet, amely az öntözés, az öntözéses gazdálkodás legújabb tapasztalatait ismerteti.

„A csökutas öntözés Bács megyei tapasztalatai” c. könyv is nagy érdeklődésre tarthat számot, mert a nagyüzemi formában alig három esztendeje megindult, s azóta jelentőségében egyre növekvő csökutas öntözés legfontosabb kérdéseit tárgyalja. A könyv — a bevezetőn kívül — tíz részben (fejezetben) a nagyüzemi csökutas öntözés kérdéseivel komplexen és sokoldalúan foglalkozik.

„Az öntözéses gazdálkodás adottságai Bács-Kiskun megyében” c. rész a talaj adottságokkal, a vízkészlettel és a megélt öntözésekkel foglalkozik röviden. Helyes lett volna ebben a részben a domborzati viszonyokra és a felületi öntözés lehetőségeire is kitérni.

„A felszín alatti vizek hasznosítása” c. rész külföldi és hazai vonatkozásban ismerteti a felszín alatti vizek felhasználását.

„Csökutas öntözésünk alapjai” c. rész Dr. Sümeghy munkája alapján a csökutas öntözés tudományos megalapozását adja. Ismerteti a Duna—Tisza közén és az egész országban csökutas öntözésre al-

kalmasság területeket, a rendelkezésre álló rétegvizek mennyiségét és a vízáradó réteg vízutánpótlási forrásait. Jól használható adatokat találunk a csökutak műszaki adataira és a vízminőségre vonatkozóan is. Ebben a részben nagyon találóan határozták meg a szerzők a csökutas öntözés nagy jelentőségét. „Olyan területek válnak öntözhetővé, ahol eddig az öntözéses gazdálkodás bevezetésére gondolni sem lehetett, s ugyanakkor a takarékos vízfelhasználás mellett a legkorszerűbb öntözési módszer gazdaságosan alkalmazható.”

„A csökutas öntözőtelepek tervezése” rész egész részletesen ismerteti a tervezés felépítését, módszerét és a tervek tartalmát. E fejezet legértékesebb része az, amelyben gondosan ismertetik a csökutas öntözés gépi berendezéseit és részletes kimutatást közölnek a berendezések tartozékairól.

„A csökutas öntözőtelepek építése” c. rész az egyik legjobban sikerült és leghasznosabb fejezete a könyvnek. Részletesen tartalmazza a csökút készítő módját és a kútkészítés eszközeit.

A „Csökutas öntözőtelepek üzemeltetése” c. fejezet a könyv fontos része, hiszen a gyakorlatban az üzemeltetésnél van a legtöbb probléma. Ez a fejezet az öntözés szervezésével, az öntözőmérnök és technikus feladataival, az üzemelési formával és a karbantartási előírásokkal foglalkozik. Sok olyan elgondolás található ebben a részben, amely követendő példa, de néhány kifogásolható kitévélés is meg lehet említeni:

1. A 85. oldalon „az öntözés szervezése” helyett helyesebb lett volna „az öntözés üzemi és munkaszervezete” címszót adni, mert a tartalom inkább ennek felel meg. Ugyanitt az „öntöző üzemi egység” helyett az „öntöző üzemág” helyesebb lenne.

2. A 96. oldalon a következőket olvashatjuk: „... a teljesítményingadozásokat a hidráns-tolózáruk megfelelő beállítá-

sával kell kiküszöbölni”. Ez nagyon meggondolandó, mert a tolózárukkal való „kiküszöbölés” energiapazarlást jelent, és energiában viszonylag szegény országban nem célszerű ezt a megoldást választani. Inkább megengedhető az, hogy az egyes szórófejek teljesítménye között 10–12% különbség legyen.

3. A 98. oldalon az található, hogy a párolgási veszteség szempontjából a kis teljesítményű szórófejek előnyösebbek. Ez vitatható, mert a kis teljesítményű szórófej ugyanazt a vízmennyiséget 3–4-szer annyi idő alatt adja ki, mint a nagyobb teljesítményű. Ugyanaz a vízmennyiség tehát tovább van a levegőben, ami nagyobb párolgást eredményez. Különbösen ezt látszanak igazolni az ÖRKI-ben végzett mérések is.

Helyes lett volna ebben a részben olyan fontos munkaszervezési kérdésekkel is foglalkozni, mint a gépek csoportos és koncentrált üzemeltetésének megszervezése, az üzemeltetéshez szükséges munkaerő megállapítása.

A könyv többi része foglalkozik a csökutas öntözőtelepek beruházási és üzemeltetési költségeivel, az öntözéses gazdálkodás termelési eredményeivel, a homokon végzett öntözési kísérletekkel és a csökutas öntözés fejlesztési lehetőségeivel.

A könyv egyes részei között az összhang és a következetesség nincs meg minden esetben. Így pl. az iránytervek-nél (47. old.) a három szárnyvezetékekkel való üzemelésre más ábrát közöl (4–5. ábra), mint a 95. oldalon (11/a ábra).

Összefoglalásként megállapíthatjuk, hogy bár a könyv a csökutas öntözés bács megyei — ezen belül is főleg az állami gazdaságokban szerzett — tapasztalatokra építi mondanivalóját, sok hasznos útmutatást ad országos viszonylatban is a csökutas öntözéssel foglalkozók részére.

Szalóczy Bálint dr.